

В.Д. Мусієнко

Особливості електричної провідності та температури шкіри в проекції точок акупунктури

Кафедра патофізіології Луганського державного медичного університету

Ключові слова: точка акупунктури, електропровідність шкіри, температура шкіри

Терапевтичний ефект східної медицини реалізується через гармонізуючий вплив її лікувальних засобів та методів на меридіани, що є складовими регуляторної системи, діяльність якої спрямована на підтримку гомеостазу організму. Єдиною ланкою цієї системи, що сьогодні доступна для певної ідентифікації, вивчення та впливу, є точки акупунктури.

Мета дослідження – вивчення електричної провідності й температури шкіри в проекції точок акупунктури та їх зв'язку з функціональним станом кореспондованих органів.

Об'єкт і методика дослідження. Виміри електричної провідності та температури шкіри проводили в певних акупунктурних точках меридіанів людини (P9, MC7, C7, iG5, TR4, Gi5, RP3, F3, R3, V64, VB40 та E42), а температури шкіри – ще, додатково, у точках ши-сюань. Електричну провідність виміряли за допомогою універсальної комп'ютерної системи "ТКМ 1302" (виробник – НПП Техно-КоМ, м. Київ), подаючи на стандартизований електрод постійний струм напругою 12 В, а температуру шкіри – контактним і радіаційним термометрами фірми "Microlife". Виміри проводилися за постійних зовнішніх умов.

Результати дослідження та їх наукова новизна. Мінімальний рівень електричної провідності шкіри, що був відзначений у досліджених точках меридіанів, дорівнював від 0 до 5 мА, а максимальний – коливався в діапазоні від 98 мА (точка E42 меридіану шлунка) до 190 мА (точка TR4 меридіану трьох обігрівачів).

Середній рівень електричної провідності шкіри в точках акупунктури залежав від індивідуальних і локальних особливостей електричної провідності ділянок шкіри, де точки були розташовані, а також від наявності в організмі патологічних процесів, що впливали на стан електропровідності шкіри в цілому.

Різниця між показниками електричної провідності шкіри точок акупунктури різних меридіанів коливалась у широкому діапазоні – від практично нульових до максимально означених параметрів, досягаючи в окремих випадках прямо протилежних значень діапазону навіть у симетрично розташованих акупунктурних точках одного меридіана.

Співставлення результатів вимірів з анамнезом і результатами клінічних обстежень показало достатньо стійкі, характерні патологічним процесам і синдромам, тенденції у змінах показників електричної провідності шкіри в точ-

ках акупунктури відповідних меридіанів. При цьому підвищеній функціональній активності та гострим патологічним процесам частіше відповідали високі, а зниженню функціональної активності та хронічним патологічним процесам, навпаки, низькі показники електропровідності точок акупунктури певних меридіанів. Асиметрія показників електропровідності шкіри в однойменних точках меридіану зліва і справа часто асоціювалася з активністю патологічного процесу. Окремим нозологічним формам відповідали характерні сполучення у змінах електропровідності шкіри точок акупунктури різних меридіанів.

Стимуляція акупунктурних точок, обраних з лікувальною метою за канонами східної медицини, супроводжувалася корекцією від початку завищених або занижених показників електричної провідності названих точок меридіанів, наближаючи їх до меж "фізіологічного коридору".

Контактна температура шкіри акупунктурних точок могла перевищувати або бути нижчою за температуру суміжних ділянок шкіри. Радіаційна температура окремих точок була вище контактної на 2-4 градуси і могла на 4,5-5 градусів перевищувати температуру суміжних ділянок шкіри. Характерною була висока лабільність радіаційної температури шкіри, показники якої могли змінюватись за постійних зовнішніх умов на 2-3 градуси впродовж хвилини.

Таким чином, отримані дані свідчать про мінливість, а не високий рівень, як вважалось раніше, показників електричної провідності шкіри точок акупунктури та їх залежність від функціонального стану відповідних органів і систем, а також підтримують думку про наявність в організмі меридіанів і функціональних зв'язків між ними, характер яких визначений в канонах східної медицини. Рівень та динаміка змін радіаційної температури в точках акупунктури дають підставу вважати можливим існування в них генераторів інфрачервоного випромінювання. Зв'язок показників електричної провідності шкіри у певних точках акупунктури з функціональним станом відповідних органів і систем, що був відзначений, потребує подальшого глибокого вивчення, бо ці дані необхідні для клінічної інтерпретації результатів вимірів, а також можуть бути використані для діагностики та контролю ефективності лікування в динаміці.

Висновок. Електрична провідність і температура шкіри в ділянках точок акупунктури відрізняється мінливістю, а рівень їх показників пов'язаний зі станом відповідних органів і систем.